

**PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE
ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE
DLA MIASTA PIOTRKOWA TRYBUNALSKIEGO
NA LATA 2014 - 2020**

Spis treści

Wstęp	s. 3
Prezentacja działań Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Piotrkowie Trybunalskim	s. 4
Dotychczasowe działania poszczególnych instytucji wchodzących w skład zespołu interdyscyplinarnego	s. 11
SKALA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ NA TERENIE MIASTA PIOTRKÓW TRYBUNALSKI	s. 21
Podstawa prawna	s. 27
Analiza SWOT	s. 28
Cele i zadania programu	s. 30
Realizatorzy programu	s. 35
Monitoring i ewaluacja	s. 35
Podsumowanie	s. 36

Wstęp

Problem przemocy w rodzinie dotyka wszystkie grupy społeczne, dotyczyć może każdego człowieka bez względu na wiek, płeć, wykształcenie, czy status społeczny. Przemoc jest jednym z najbardziej destrukcyjnych zjawisk, którego efekty trwają przez długi czas i w sposób niekorzystny wpływają na losy człowieka. Przemoc powoduje skutki w wielu aspektach życia człowieka – rozpadają się więzi społeczne, pojawia się coraz więcej zachowań autodestrukcyjnych, związanych choćby z uzależnieniami.

Mając na uwadze powyższe został powołany Zarządzeniem nr 355 Prezydenta Miasta Piotrkowa Trybunalskiego z dnia 12.08.2011r. oraz Uchwałą Nr VIII/149/11 Rady Miasta Piotrkowa Trybunalskiego z dnia 27.04.2011r. w sprawie trybu i sposobu powoływania i odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz szczegółowych warunków jego funkcjonowania - **Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Piotrkowie Trybunalskim**. W skład Zespołu weszło 18 osób – przedstawiciele jednostek organizacji pomocy społecznej, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, wymiaru sprawiedliwości, organizacji pozarządowych.

Cele powołania Zespołu Interdyscyplinarnego to m.in.:

- opracowanie i realizacja działań określonych w Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Miasta Piotrkowa Trybunalskiego;
- tworzenie podłoża rozwiązywania problemów społecznych, wykorzystując lokalne potencjały osobowe;
- integracja instytucji działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie miasta Piotrkowa Tryb.

Zespół Interdyscyplinarny działa na podstawie porozumień zawartych pomiędzy Prezydentem Miasta, a podmiotami właściwymi dla pozostałych członków Zespołu. Członkowie Zespołu wykonują zadania w ramach obowiązków służbowych. Obsługę organizacyjno – techniczną Zespołu zapewnia Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie.

Prezentacja działań Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Piotrkowie Trybunalskim

Zespół Interdyscyplinarny rozpoczął swoją działalność od przygotowania członków do pracy poprzez zorganizowanie w dniu 17 października 2011 roku szkolenia na temat standardów i procedur niezbędnych przy tworzeniu systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Podczas szkolenia uczestnicy zostali ponadto zapoznani z głównymi zadaniami zespołów interdyscyplinarnych, jakimi są m.in.:

- integrowanie i koordynowanie działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym;
- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy;
- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie;

Zespół realizując zadanie koordynacji działań w zakresie przeciwdziałania przemocy organizuje co najmniej raz na kwartał spotkania członków. Podczas spotkań omawiane są sprawy bieżące dotyczące pracy Zespołu i realizacji planu działań Zespołu, przedstawiane są działania i zadania realizowane przez poszczególne instytucje wchodzące w skład Zespołu Interdyscyplinarnego, a ponadto uczestnicy spotkań przedstawiają propozycje kolejnych działań do realizacji.

Kolejnym zadaniem Zespołu jest rozpowszechnianie informacji o instytucjach i możliwościach udzielania pomocy osobom z problemem przemocy. W tym celu **na spotkaniu z dyrektorami piotrkowskich szkół** (w dniu 21.09.2011r.) w Urzędzie Miasta poinformowano o założeniach, celach i zadaniach Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Miasta Piotrkowa Trybunalskiego na lata 2011 – 2013 oraz o celach i zadaniach Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i grup roboczych. Ponadto przekazano informacje na temat dyżurów członków Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie ks. Dziekanowi

Andrzejowi Chyckiemu, który rozpowszechnił je **na terenie wszystkich kościołów** w Piotrkowie Trybunalskim. Celem rozpowszechnienia informacji wśród społeczności lokalnej został opracowany w 2012r. przez członków Zespołu Interdyscyplinarnego wzór **ulotki i plakatu**. Pozyskano również sponsorów na wydrukowanie plakatów i ulotek. Następnie część plakatów rozwieszono w budynku Komendy Miejskiej Policji w Piotrkowie Trybunalskim i w placówkach pomocy społecznej; część przekazano do Miejskiego Zakładu Komunikacji oraz do Sądu Rejonowego w Piotrkowie Trybunalskim. Kolejnym działaniem Zespołu w ramach powyższego zadania było przekazanie informacji dotyczącej Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” **do publicznych i niepublicznych placówek zdrowia** z terenu miasta Piotrkowa Trybunalskiego oraz **do Narodowego Funduszu Zdrowia**, a także **do wszystkich piotrkowskich szkół**.

Ważnym wydarzeniem w 2012 roku było **spotkanie studyjne**, w którym uczestniczyło 10 osób - przedstawiciele zespołów interdyscyplinarnych z Łodzi, Tomaszowa Mazowieckiego i Piotrkowa Trybunalskiego. W trakcie spotkania uczestnicy wymienili się dotychczasowymi doświadczeniami związanymi z działalnością zespołów interdyscyplinarnych oraz grup roboczych. Omówione zostały m.in. zasady powoływania grup roboczych, obowiązująca dokumentacja prowadzona w trakcie procedury „Niebieskie Karty”, zasady współpracy różnych instytucji wchodzących w skład zespołów oraz grup roboczych. Ponadto zaprezentowano dotychczasowe działania Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Piotrkowie Trybunalskim.

W dniu 12 czerwca 2013r. członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Piotrkowie Trybunalskim wzięli udział w **debacie społecznej** „Prawne narzędzia wykorzystywane w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie” zorganizowanej z inicjatywy Komendanta Miejskiej Policji w Piotrkowie Trybunalskim.

Kolejnym działaniem Zespołu było zorganizowanie w dniu 14 czerwca 2013r. **szkolenia dla dyrektorów szkół podstawowych i gimnazjalnych** z terenu miasta Piotrkowa Trybunalskiego dotyczące przeciwdziałania przemocy w rodzinie w oparciu o Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty”. Celem szkolenia było zapoznanie uczestników z prawnymi regulacjami dotyczącymi przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zadaniami szkoły i placówek oświatowych w przypadku stwierdzenia bądź

podejrzenia występowania przemocy w rodzinie oraz możliwościami wsparcia rodziny przez instytucje i podmioty do tego uprawnione. W trakcie szkolenia uczestnicy zostali ponadto zapoznani z głównymi przepisami prawnymi dotyczącymi działań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, procedurą „Niebieskie Karty” oraz dokumentacją obowiązującą podczas prac grup roboczych.

W dniu 24.06.2013r. członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego przeprowadzili osobiste **rozmowy z Kierownikami Poradni Niepublicznych**: „PRIMED”, „Nasz Doktor”, „Arc Med.”. W trakcie w/w spotkań zapoznano przedstawicieli powyższych poradni z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 22 października 2010r. w sprawie wzoru zaświadczenia lekarskiego o przyczynach i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie (Dz. U. z dnia 29 października 2010r.) i Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13 września 2011r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz.U. 2011 nr 209 poz. 1245). Przedstawiono podstawowe obowiązki ciążące na służbie zdrowia, wynikające z powyższych rozporządzeń. W trakcie rozmów poproszono o priorytetowe traktowanie pacjentów wobec których istnieje podejrzenie iż są dotknięci problemem przemocy w rodzinie. Ponadto pozostawiono treść rozporządzeń wraz ze wzorami Niebieskich Kart „A” i „B” oraz wzorem zaświadczenia lekarskiego, a także plakaty i ulotki Zespołu Interdyscyplinarnego.

Kolejnym ważnym działaniem Zespołu było zorganizowanie w dniu 26 czerwca 2013r. **szkolenia dla lekarzy i pracowników służby zdrowia** dotyczącego przeciwdziałania przemocy w rodzinie w oparciu o Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty”.

Zespół Interdyscyplinarny realizuje również zadanie dotyczące prowadzenia poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy. W związku z powyższym w siedzibie Zespołu od października 2011r. do końca września 2013r. w każdy wtorek w godz. od 12.⁰⁰ do 14.⁰⁰ **dyżurowali członkowie Zespołu**. Podczas w/w dyżurów zgłaszać można było wszelkie informacje dotyczące występowania lub podejrzenia występowania zjawiska przemocy w rodzinie. Ponadto od dnia 08.05.2012r. została uruchomiona **bezpłatna infolinia 800 801 081** dostępna całą dobę. Ideą telefonu interwencyjno – informacyjnego jest ochrona osób pokrzywdzonych. Powstał on z myślą o osobach, które dotknięte przemocą w rodzinie poszukują konkretnej pomocy (psychologicznej albo wymagającej

uruchomienia interwencji Policji, gdy zaistnieją konkretne okoliczności). W godzinach od 8⁰⁰ do 15⁰⁰ możliwa jest bezpośrednia rozmowa z konsultantem, natomiast w godz. od 15⁰⁰ do 8⁰⁰ włączony jest automat, dzięki czemu można pozostawić stosowną wiadomość.

Bardzo ważnym zadaniem Zespołu Interdyscyplinarnego jest inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie. W celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach Zespół Interdyscyplinarny tworzy **grupy robocze**. Możliwość taką przewidziano w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie **Procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”**. W skład grupy roboczej zazwyczaj wchodzi pracownik socjalny, dzielnicowy, jeżeli w rodzinie są dzieci w wieku szkolnym - pedagog szkolny, jeśli zachodzi potrzeba – pracownik ochrony zdrowia, Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, kurator sądowy, asystent rodziny lub inny specjalista. Przedstawiciele grupy roboczej spotykają się zarówno z osobami doznającymi przemocy jak i stosującymi przemoc i we współpracy z rodziną pracują nad zaplanowaniem i realizacją stosownej pomocy oraz jej monitoringiem.

Celem interwencji, która jest zawsze trudną i bolesną, ale czasem nieuniknioną formą działania, jest chronić życie i zdrowie osób krzywdzonych przemocą: fizyczną, psychiczną lub seksualną. Podstawą prawną interwencji opartej o Niebieską Kartę jest ustawa o przeciwdziałaniu przemocy, z dnia 29 lipca 2005 roku (art.9d) i rozporządzenie wykonawcze.

Niebieska Karta jest instrumentem bardzo ważnym w procesie pomagania. Służy do dokumentowania przemocy w rodzinie i realizacji konkretnych działań pomocowych na rzecz rodziny.

Korzystając z niej umiejętnie, osoba ją sporządzająca może:

- **UJAWNIĆ PRZEMOC** - precyzyjnie opisać sytuację rodzinną osób (dorosłych i dzieci) doświadczających przemocy w ten sposób, że opis stanie się ważnym dokumentem służącym dalszym działaniom socjalnym i/lub prawnym. Osoba sporządzająca Niebieską Kartę może zaproponować konkretne działania, jakie jej zdaniem powinny być podjęte;
- **POTWIERDZIĆ PODEJRZENIA** - zainicjować złożony proces służący zweryfikowaniu podejrzeń, że istotnie, dochodzi do przemocy, a do

współdziałania na tym etapie obligatoryjnie zaangażowane zostaną różne inne instytucje miejskie i służby;

- **CHRONIĆ POKRZYWDZONYCH**- spowodować podjęcie pierwszych działań ochronnych na rzecz osoby pokrzywdzonej, np. przekazania jej zestawu najważniejszych informacji nt. problemu i sposobów radzenia sobie (NK „B”), zorganizowania spotkania z grupą specjalistów (grupą roboczą), przygotowania indywidualnego planu pomocy.
- **PODJAĆ DZIAŁANIA WOBEC SPRAWCY** - doprowadzić do szybkiej interwencji wobec osoby, co do której zachodzi podejrzenie, że stosuje przemoc; osoba taka zostanie wezwana na spotkanie z grupą specjalistów, w celu wyjaśnienia sytuacji, weryfikacji informacji i prawdopodobnie otrzyma propozycję udziału w działaniach adekwatnych do stwierdzonych okoliczności, dalsze postępowanie tej osoby może podlegać monitorowaniu przez interdyscyplinarną grupę specjalistów.

Aby członkowie grup roboczych mogli skutecznie przeciwdziałać przemocy w rodzinie powinni mieć świadomość specyfiki zjawiska i wiedzę na temat cyklu przemocy w rodzinie oraz sytuacji psychologicznej osób jej doświadczających. W tym celu Zespół Interdyscyplinarny zorganizował i przeprowadził **szereg szkoleń dla członków grup roboczych**. W roku 2011r. odbyły się szkolenia dla 149 osób z grup zawodowych zajmujących się problemem przemocy w rodzinie, m.in.: Policji, oświaty, służby zdrowia, sądu, Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, pomocy społecznej. W roku 2012 w szkoleniach udział wzięły kolejne 82 osoby z powyższych instytucji. Natomiast w dniu 18 kwietnia 2013r. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Piotrkowie Trybunalskim zorganizował szkolenie dotyczące przeciwdziałania przemocy domowej i pomocy dziecku krzywdzonemu, które poprowadziła firma szkoleniowa PeDaGo z Krakowa. Szkolenie zostało sfinansowane przez Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Piotrkowie Trybunalskim. Udział wzięło w nim 38 osób, w tym pedagogy piotrkowskich szkół podstawowych i gimnazjalnych oraz członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego, pracownicy Komendy Miejskiej Policji i Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie. W ramach w/w szkolenia uczestnicy otrzymali wiele praktycznych wskazówek dotyczących procedury odebrania dziecka w sytuacji bezpośredniego zagrożenia życia.

Kolejne szkolenie zorganizowano w dniu 23 października 2013r. i dotyczyło opracowania indywidualnego planu pomocy rodzinie dotkniętej przemocą. Szkolenie zostało przeprowadzone przez Centrum Szkoleniowo – Profilaktyczne Marek Wąsik Oddział w Krakowie. W ramach szkolenia uczestnicy otrzymali wiele praktycznych wskazówek dotyczących prowadzenia rozmowy z różnymi typami osób krzywdzonych. W powyższym szkoleniu udział wzięli pracownicy socjalni, asystent rodziny, pracownicy Komendy Miejskiej Policji, członkowie Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Podejmowanie działań w kierunku rozwiązania problemu przemocy rozpoczyna się w momencie podejrzenia, iż osoba została dotknięta przemocą w rodzinie - poprzez wypełnienie formularza Niebieskiej Karty „A”. Po wypełnieniu formularza osoba go wypełniająca przekazuje Niebieską Kartę A w ciągu 7 dni do Przewodniczącej Zespołu Interdyscyplinarnego. Następnie Przewodnicząca przekazuje kartę do wyznaczonego pracownika MOPR, wraz z decyzją o terminie i miejscu pierwszego spotkania grupy roboczej. Pracownik socjalny, do którego wpłynie Niebieska Karta, organizuje zebranie i przewodniczy powołanej grupie roboczej, w skład której wchodzi m.in. pracownik socjalny, dzielnicowy, osoba sporządzająca formularz „A” lub inna posiadająca wiedzę o zdarzeniu, oraz przedstawiciele innych instytucji działających w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie – w zależności od potrzeb. Grupa dokonuje diagnozy, opracowuje i realizuje plan pomocy indywidualnej rodzinie.

Na kolejne spotkanie grupy roboczej zaproszona zostaje osoba, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, z którą wspólnie ustala się strategię pomocy. Każdy zgłoszony do Zespołu problem, poddawany jest głębokiej analizie, przez co członkowie grupy mogą określić jakiej pomocy potrzebuje dana osoba. Osoba doznająca przemocy zostaje poinstruowana, jakie kolejne kroki powinna lub może podjąć. Grupa robocza nie może za nikogo rozwiązać problemu, ale może być wsparciem przy jego eliminacji.

Kolejnym etapem pracy grupy roboczej jest wezwanie na spotkanie osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc. Włączenie w pracę grupy sprawcy przemocy ma na celu m.in. uświadomienie mu konsekwencji stosowanych czynów. Członkowie grupy roboczej starają się zmobilizować osobę, wobec której istnieje

podejrzanie, że stosuje przemoc do zmiany swojego zachowania, postępowania zgodnie z zasadami porządku prawnego i społecznego oraz do podjęcia działań powstrzymujących ją od stosowania przemocy.

O zakończeniu pracy w grupie roboczej nad daną rodziną decyduje Przewodnicząca Zespołu Interdyscyplinarnego. Ponadto Przewodnicząca sprawuje nadzór nad prawidłowością postępowania w trakcie prac, ma możliwość monitorowania, dokonywania oceny przebiegu działań w ramach procedury, decydowania o dalszych zdarzeniach.

DOTYCHCZASOWE DZIAŁANIA POSZCZEGÓLNYCH INSTYTUCJI WCHODZĄCYCH W SKŁAD ZESPOŁU INTERDYSCYPLINARNEGO

Areszt Śledczy

Specjalistyczne oddziaływania penitencjarne wobec osadzonych w Areszcie Śledczym sprawców skazanych za przestępstwo znęcania się nad bliskimi koncentrują się wokół programu DULUTH. Oddziaływania takie prowadzone są od roku 2011 (w roku 2010 odbywały się szkolenia kardy realizującej wspomniany program). Od tego czasu zrealizowano 6 edycji programu, które ukończyło ogółem 29 skazanych. W najbliższym czasie rozpocznie się realizacja 2 kolejnych edycji.

Działania **Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej** na rzecz rozwiązywania problemu przemocy w rodzinie:

- interwencja kryzysowa podejmowana przez pracowników poradni w sytuacjach traumatycznych, w tym przemocowych mających miejsce na terenie szkoły,
- współpraca z pedagogami szkolnymi i kuratorami sądowymi,
- warsztaty dla nauczycieli nt. „Przeciwdziałania agresji u dzieci”,
- warsztaty dla rodziców „Radzenie sobie z agresją u dzieci”, „Jak uczyć swoje dziecko wyrażać gniew”,
- warsztaty dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjum „Cyberprzemoc”,
- edukacja filmowa we współpracy z Referatem Zarządzania Kryzysowego Urzędu Miasta i kinem HELIOS skierowana do uczniów gimnazjum i szkół ponadgimnazjalnych,
- priorytetowe obejmowanie dzieci z rodzin przemocowych różnymi formami pomocowymi (terapią psychologiczną, pedagogiczną, logopedyczną, terapią rodzin, konsultacjami itp.),
- udział w akcji „Tydzień Pomocy ofiarom przestępstw” organizowanej przez Prokuraturę Rejonową (dyżury psychologa i pedagoga),
- Organizowanie zajęć dla dzieci z rodzin patologicznych – „Ferie z Poradnią”, „Wakacje z Poradnią”.

Samodzielny Szpital Wojewódzki im. Mikołaja Kopernika

W listopadzie 2011r. zostało opracowane i wprowadzone do stosowania Zarządzenie Dyrektora Samodzielnego Szpitala Wojewódzkiego w sprawie wprowadzenia do stosowania w szpitalu procedury „ Niebieskie Karty” oraz formularzy „ Niebieskie Karty –A i Niebieskie Karty- B”. Do stosowania powyższym zarządzeniem wprowadzono zaświadczenie lekarskie o przyczynach i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie.

Zarządzenie dostępne jest na stronie intranetowej szpitala, z umożliwieniem drukowania formularzy i zaświadczenia lekarskiego.

Po otrzymaniu plakatów o treści związanej z działaniem Zespołu Interdyscyplinarnego oraz ulotek z numerami kontaktowymi do instytucji działających w tym zakresie zostały one rozwieszane na tablicach informacyjnych w obrębie oddziałów szpitalnych i przychodni.

Powiatowy Zespół Opieki Zdrowotnej w Piotrkowie Tryb. obejmuje szpital, podstawową opiekę zdrowotną (POZ) i poradnie specjalistyczne. W ramach POZ funkcjonują 4 przychodnie w mieście oraz 9 w terenie. Opieką pielęgniarską obejmowane są dzieci i młodzież uczęszczająca do szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych. Świadczone są również usługi w ramach nocnej i świątecznej opieki zdrowotnej (ul. Roosevelta 3). W ramach poradni specjalistycznych funkcjonują poradnia chirurgiczna, poradnia kontroli rozruszników, poradnia kardiologiczna, urologiczna, laryngologiczna, badań profilaktycznych, neurologiczna, diabetologiczna, reumatologiczna. Z chwilą powołania Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i na mocy porozumienia o współpracy pomiędzy Prezydentem Miasta Piotrkowa Trybunalskiego, a Dyrektorem Powiatowego Zespołu Opieki Zdrowotnej w Piotrkowie Trybunalskim do pracy w Zespole zostały oddelegowane dwie osoby. Pielęgniarki środowiskowe i pielęgniarki medycyny szkolnej zostały przeszkolone w zakresie wszczęcia procedury „Niebieska Karta” oraz zadań grup roboczych. W zależności od sytuacji i potrzeb w/w uczestniczą w pracach grup roboczych. Dla pozostałego personelu medycznego (pielęgniarek i lekarzy PZOZ) również zorganizowano szkolenia dotyczące przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Rozporządzeniem Dyrektora Powiatowego Zespołu Opieki Zdrowotnej w Piotrkowie Trybunalskim

wprowadzono do stosowania procedurę „Niebieskie Karty” we wszystkich placówkach. Na oddziałach szpitalnych i w przychodniach rozwieszono plakaty i ulotki o treści związanej z działaniem Zespołu Interdyscyplinarnego.

Komenda Miejska Policji

Funkcjonariusze Komendy Miejskiej Policji w Piotrkowie Trybunalskim organizują wiele inicjatyw skierowanych do społeczeństwa, mających na celu informowanie o aktualnych zagrożeniach występujących na terenie miasta i edukowanie jak im zapobiegać. Niżej wymienione akcje swoim zakresem w całości lub w części obejmują problematykę przemocy jak również innych przestępczych zachowań ze strony człowieka:

1. Policyjna Akademia Bezpieczeństwa;
2. Bezpieczne Ferie;
3. Policja dzieciom-Policjant Twój Przyjaciel;
4. Bezpieczna droga, bezpieczna ulica;
5. Bezpieczna droga do i ze szkoły;
6. Ogólnopolski Turniej Wiedzy o Bezpieczeństwie Ruchu drogowego;
7. Akcja z zakresu profilaktyki antynarkotykowej i przeciwalkoholowej;
8. Bezpieczne Wakacje;
9. Bezpieczny Senior;
10. Widzę – Reaguję.

Prokuratura Rejonowa

W ramach prowadzonych, nadzorowanych postępowań przygotowawczych o przestępstwa przeciwko przemocy w rodzinie Prokuratura Rejonowa w Piotrkowie Trybunalskim podejmuje działania na rzecz rozwiązywania problemu przemocy w rodzinie poprzez:

- ✓ przekazywanie wyłączonych w części materiałów III Wydziałowi Rodzinnemu i Nieletnich Sądu Rejonowego w Piotrkowie Tryb. w celu rozważenia wydania zarządzeń opiekuńczych w przypadku ujawnienia przestępczego działania na szkodę małoletnich dzieci;

- ✓ wdrażanie w oparciu o materiał dowodowy postępowań przygotowawczych nowych spraw zarejestrowanych za sygnaturą „Pc” prowadzonych o przymusowe leczenie odwykowe;
- ✓ prowadzenie postępowań zainicjowanych przez osoby fizyczne o ustalenie, zaprzeczenia ojcostwa;
- ✓ przyłączanie się do toczących się przed Sądem Rejonowym w Piotrkowie Tryb. postępowań w sprawach o zaprzeczenie ojcostwa, o przysposobienie zagraniczne, o niektóre czyny karalne przewidziane treścią art. 51 Ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich;
- ✓ kontrolę i zaskarżanie orzeczeń Sądu Rejonowego w Piotrkowie Tryb. Wydziałów Karnych oraz III Wydziału Rodzinnego i Nieletnich;
- ✓ przyjmowanie w ramach cotygodniowych „dyżurów wtorkowych” interesantów w celu udzielenia porad prawnych.

Pogotowie Opiekuńcze

Pogotowie Opiekuńcze realizuje zadania całodobowej, wielofunkcyjnej placówki opiekuńczo-wychowawczej typu interwencyjno - socjalizacyjnego.

W ramach zapewnienia dostępności do różnorodnych form pomocy i opieki dzieciom przebywającym w placówce realizuje:

- podstawową opiekę lekarską i specjalistyczną w placówkach opieki zdrowotnej, zaopatrzenie w leki, okulary oraz udział w zajęciach fizykoterapeutycznych w Ośrodku SZANSA;
- naukę szkolną w szkołach podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych, w tym dla dzieci z niepełnosprawnością intelektualną oraz w formie nauczania indywidualnego na terenie placówki; wyposażenie w podręczniki, artykuły i przybory szkolne;
- pomoc specjalistyczną: pedagogiczną, psychologiczną na terenie placówki oraz logopedyczną w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej;
- zajęcia korekcyjno – kompensacyjne i wyrównujące braki w wiadomościach szkolnych na terenie szkół i pogotowia oraz rewalidacyjne w SOS-W;
- zajęcia opiekuńcze i wychowawcze oraz indywidualną pracę z dzieckiem zgodnie z obowiązującym standardem;

- zajęcia sportowe, rekreacyjne, kulturalne, wycieczki autokarowe i rowerowe, wypoczynek letni i zimowy oraz zapewniono środki na udział dzieci w ofercie rekreacyjno – krajoznawczej i kulturalnej proponowanej przez macierzyste szkoły;
- współpracę z Uniwersytetem Humanistyczno –Przyrodniczym w Piotrkowie Trybunalskim, z którego wolontariusze pomagali wychowankom w odrabianiu lekcji i pokonywaniu trudności szkolnych.

Przygotowanie podopiecznych placówki do jej opuszczenia po osiągnięciu pełnoletniości i usamodzielnienia się osiągnane są poprzez.:

- właściwe warunki lokalowe, estetyczne i funkcjonalne urządzenie pokoi mieszkalnych dzieci w sposób zbliżony do warunków domowych;
- umożliwienie wychowankom wykonywania samodzielnie czynności z zakresu prowadzenia gospodarstwa domowego: sprzątanie, pranie, przygotowywanie niektórych posiłków w aneksach kuchennych;
- umożliwienie dysponowania środkami finansowymi w celu zakupów artykułów spożywczych na planowane zajęcia kulinarne oraz własnym „kieszonkowym”;
- umożliwienie załatwiania spraw urzędowych np.: związanych z otrzymaniem dokumentu tożsamości, założenia i korzystania z bankowego konta osobistego;
- zwiększenie odpowiedzialności wychowanków za siebie i innych członków grupy oraz powierzony sprzęt podczas wycieczek rowerowych, zajęć na krytej pływalni, lodowisku i poprzez to, stworzenie warunków do rozwoju ich samodzielności życiowej;
- działalność mieszkania usamodzielnienia, w którym mieszkanki, wykonują samodzielnie wszystkie czynności przypisane „prowadzeniu domu”.

Dom Dziecka

Dom Dziecka jest placówką opiekuńczo – wychowawczą typu socjalizacyjnego realizującą zadania z zakresu systemu pieczy zastępczej. Dom Dziecka zapewnia całodobową opiekę i wychowanie dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowywania przez rodziców, w szczególności:

- 1) zaspokajają niezbędne potrzeby dziecka, w tym emocjonalne, rozwojowe, zdrowotne, bytowe, społeczne, religijne;
- 2) podejmuje działania w celu powrotu dziecka do rodziny;
- 3) umożliwia kontakt dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi;
- 4) realizuje przygotowany we współpracy z asystentem rodziny plan pomocy dziecku;
- 5) zapewnia dziecku dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych;
- 6) obejmuje dziecko działaniami terapeutycznymi;
- 7) zapewnia dziecku korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych;
- 8) przygotowuje dziecko do samodzielnego i odpowiedzialnego życia oraz pokonywania trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki.

W ramach interwencji zadaniem Domu Dziecka jest doraźna opieka nad dziećmi w czasie trwania sytuacji kryzysowych wymagających natychmiastowego zapewnienia dzieciom opieki.

Dom Dziecka posiada 30 miejsc, w tym 24 miejsca socjalizacyjne i 6 miejsc interwencyjnych.

Placówka swoją opieką obejmuje dzieci od wieku noworodkowego do wieku wczesnoszkolnego, nie dłużej jednak niż do 10-go roku życia.

Dom Dziecka w zakresie rozwiązywania problemu przemocy w rodzinie podejmuje następujące działania:

- poradnictwo psychologiczne, prawne, socjalne, zawodowe;
- akcje profilaktyczne dotyczące zjawiska przemocy w rodzinie: rozmowy, ulotki, artykuły;
- kierowanie osób we współpracy z pracownikami pomocy społecznej do udziału w programie korekcyjno- edukacyjnym dla sprawców przemocy;
- pomoc osobie dotkniętej przemocą w rodzinie w znalezieniu bezpiecznego schronienia w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;
- interwencja kryzysowa i wsparcie.

Referat Edukacji Urzędu Miasta prowadzi sprawy związane z edukacją oraz wychowaniem dzieci i młodzieży szkolnej. Nadzoruje prace wszystkich jednostek oświatowych (9 szkół podstawowych, 13 przedszkoli samorządowych, 5 gimnazjów, 10 szkół ponadgimnazjalnych, SOSW, CKP, PPP) prowadzonych przez miasto Piotrków Trybunalski. Do podstawowych zadań Referatu w zakresie edukacji należy m.in.:

- sprawowanie nadzoru nad działalnością szkół i placówek w zakresie finansowym, organizacji pracy i administracyjnym;
- prowadzenie spraw dotyczących tworzenia, lokalizacji, przekształcania i likwidacji szkół i placówek prowadzonych przez Miasto;
- prowadzenie ewidencji szkół niepublicznych o uprawnieniach szkół publicznych, szkół publicznych oraz szkół i placówek niepublicznych;
- ustalanie zasad dotowania placówek niepublicznych;
- prowadzenie spraw związanych z awansem zawodowym nauczycieli;
- kierowanie nieletnich do młodzieżowych ośrodków wychowawczych;
- zapewnienie odpowiedniej formy kształcenia specjalnego dzieciom zamieszkującym na terenie miasta, mającym orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego i na wniosek rodziców;
- sporządzanie sprawozdań w zakresie oświaty.

Noclegownia dla osób bezdomnych prowadzona jest przez Stowarzyszenie Centrum Pomocy „Panaceum” z Radomska. Odbiorcami w/w placówki są bezdomni z przymusu bądź z wyboru, osoby zagrożone bezdomnością i inne, które z przyczyn niezależnych od siebie nie są w stanie samodzielnie zabezpieczyć podstawowych potrzeb życiowych.

Zakres świadczonej pomocy obejmuje:

- zapewnienie noclegu, wyżywienia, pomocy rzeczowej (odzież, obuwie, bielizna, środki higieny osobistej) stałym pensjonariuszom Noclegowni – z prawem całodobowego korzystania z placówki. Ponadto zapewnienie opieki lekarskiej;
- w odniesieniu do osób z zewnątrz – pomoc doraźna w zakresie wyżywienia głównie w okresie jesienno – zimowym. Ponadto umożliwienie skorzystania z kąpeli

w obiekcie Noclegowni, zaopatrzenie w brakującą odzież i obuwie oraz środki higieniczne i sanitarne;

- realizacja działań aktywizujących, wspierających m.in. w uzyskaniu mieszkania i ewentualna pomoc w jego zagospodarowaniu, wyrobieniu dokumentów tożsamości, świadczeń rentowych lub socjalnych, rejestracji w PUP, kierowanie na leczenie;
- organizowanie pomocy doraźnej osobom znajdującym się w trudnych warunkach życiowych, ofiarom przemocy w rodzinie, dotkniętym ubóstwem;
- nowo przyjmowani pensjonariusze kierowani są w pierwszej kolejności na badania lekarskie w celu wykluczenia chorób zakaźnych. Poddawani są zabiegom higienicznym.

Placówka istnieje od 1997r. Od chwili utworzenia do końca 2012r. w Noclegowni przebywało ok. 560 osób. Noclegownia działa przy ul. Wroniej 55. Placówka dysponuje 52 miejscami. W okresie jesienno – zimowym do Noclegowni przyjmowane są nawet osoby pod wpływem alkoholu.

Głównym zadaniem **Strazy Miejskiej** jest szeroko rozumiana ochrona porządku publicznego. Na bieżąco realizowane są zadania dotyczące przeciwdziałania przemocy, przede wszystkim w miejscach publicznych. Pod bezpłatnym numerem telefonu 986 mieszkańcy mogą uzyskać pomoc i poradę dotyczącą postępowania w przypadku zaistnienia lub doświadczenia faktu przemocy. Niemniej jednak podstawową formą realizacji zadania jest codzienna obecność funkcjonariuszy w miejscach o największym ryzyku zagrożenia wystąpienia negatywnych dla porządku i bezpieczeństwa zdarzeń, ze szczególnym uwzględnieniem miejsc przebywania młodzieży i osób w podeszłym wieku, tj szkół i placówek opiekuńczych.

Zgodnie z uchwałą Rady Miasta w sprawie programu zapobiegania przestępczości oraz porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli - strażnicy miejscy zapewniają bezpieczeństwo dzieciom w związku z organizowanymi imprezami rozrywkowymi przez placówki szkolne w godzinach popołudniowych i wieczornych .

Poza działaniami prewencyjnymi Straż Miejska współpracuje na bieżąco z Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Miejskim Ośrodkiem Pomocy Rodzinie, Policją oraz innymi placówkami działającymi w zakresie przeciwdziałania przemocy, przekazując powzięte informacje o przypadkach

mogących świadczyć o wystąpieniu problemów oraz biorąc aktywny, w miarę możliwości i posiadanych kompetencji, udział w ich rozwiązywaniu.

Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych podlega Prezydentowi Miasta Piotrkowa Trybunalskiego. Komisja składa się z 3 zespołów:

- zespół kontrolny – który głównie odpowiada za kontrolę punktów sprzedaży napojów alkoholowych; monitorowanie przestrzegania uchwał podjętych przez Radę Miasta dotyczących punktów sprzedaży alkoholów zgodnie z procedurą; przeprowadzenie wizji lokalnych sklepów lub lokalu, którego właściciel ubiega się o wydanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych;
- zespół profilaktyki – zajmuje się m.in. prowadzeniem profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, w szczególności dla dzieci i młodzieży, wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń – w tym świetlic środowiskowych, służące rozwiązywaniu problemów alkoholowych, realizacją ogólnopolskiej kampanii „Zachowaj trzeźwy umysł”;
- zespół motywujący – odpowiada za prowadzenie rozmów z osobami, instytucjami, organizacjami, zgłaszającymi wnioski o leczenie, a także rozmów motywujących do leczenia z osobami uzależnionymi oraz za realizację działań zmierzających do zobowiązania do leczenia odwykowego, niesienie pomocy członkom rodzin z problemem alkoholowym;

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie

W celu zwiększenia efektywności pracy i jej usystematyzowania funkcjonują w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie procedury monitorowania i wspierania rodzin problemowych. Zgodnie z nimi pracownik socjalny po ustaleniu - w trakcie wywiadu środowiskowego - sytuacji rodziny, może podjąć następujące działania: przeprowadzenie rozmowy z pedagogiem szkolnym, zgłoszenie sprawy pielęgniarce środowiskowej lub lekarzowi pierwszego kontaktu, wystąpienie do sądu w sprawie wydania zarządzeń opiekuńczych nad dziećmi. Ponadto pracownik jest w stałym kontakcie z rodziną, a w przypadku stwierdzenia niewłaściwego wykonywania obowiązków opiekuńczych uruchamia procedury w celu pilnego umieszczenia dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej. Podczas pobytu dziecka w placówce pracownik socjalny pracuje z rodziną w celu ewentualnego powrotu dzieci do domu rodzinnego, a w przypadku powrotu dziecka

w dalszym ciągu sprawuje nadzór nad funkcjonowaniem rodziny. Dodatkowo angażuje również do współpracy z rodziną – kuratora sądowego, dzielnicowego, pedagoga szkolnego jak również uczula sąsiadów, aby w przypadku niepokojących sytuacji natychmiast informować MOPR, ewentualnie Policję. W sytuacjach powzięcia informacji o przypadku przemocy w rodzinie pracownicy socjalni obowiązkowo wypełniają dokument – *Niebieska Karta A*, którą w ciągu 7 dni przekazują Przewodniczącej Zespołu Interdyscyplinarnego.

Pracownicy socjalni MOPR systematycznie podnoszą swoje kompetencje i umiejętności w zakresie rozpoznawania przemocy domowej i pomocy ofiarom przemocy poprzez uczestnictwo w szkoleniach z zakresu:

- Przemoc wobec dzieci – rozpoznawanie, przeciwdziałanie, interwencja;
- Budowa i praktyka pracy zespołu interdyscyplinarnego
- Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie;
- Interwencja kryzysowa, jako procedura pomocy ofiarom przemocy w rodzinie;

Niezmiernie istotna jest współpraca i przepływ informacji pomiędzy różnymi instytucjami i organizacjami zajmującymi się pomaganiem ofiarom przemocy domowej. Pracownicy socjalni systematycznie współpracują z Policją, Strażą Miejską, pedagogami szkolnymi, kuratorami sądowymi, lekarzami oraz pielęgniarkami środowiskowymi.

Ofiarom przemocy domowej udzielana jest natychmiastowa, specjalistyczna pomoc psychologiczna, a w zależności od potrzeb poradnictwo socjalne lub prawne w Ośrodku Interwencji Kryzysowej działającym przy Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Piotrkowie Trybunalskim. . W sytuacjach uzasadnionych udzielane jest wsparcie w postaci schronienia dla ofiar przemocy.

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie podejmuje działania w celu rozszerzenia działalności Ośrodka Interwencji Kryzysowej m.in. poprzez coroczną realizację programu korekcyjno-edukacyjnego dla sprawców przemocy w rodzinie, a także poprzez aktywne włączanie się do akcji organizowanej przez Ministerstwo Sprawiedliwości pod nazwą „Tydzień Pomocy Ofiarom Przestępstw”.

SKALA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ NA TERENIE MIASTA PIOTRKÓW TRYBUNALSKI

Przemoc w rodzinie wiąże się z lękiem ofiar i świadków przed ujawnianiem takich przypadków. W związku z powyższym uzyskane dane mogą nie w pełni odzwierciedlać rzeczywistą skalę zjawiska.

Nadal wiele przypadków przemocy w rodzinie nie jest zgłaszanych organom ścigania, przede wszystkim z powodu wstydu oraz utrzymującego się braku wiary ofiar przemocy w skuteczność prawa i obowiązujących procedur, zbyt słabego, w stosunku do potrzeb systemu wsparcia dla ofiar przemocy, jak również niewystarczającej świadomości społecznej dotyczącej tego rodzaju przestępstw. Liczba przypadków przemocy w rodzinie, uwidoczniła w statystykach jest więc z pewnością znacznie mniejsza od prawdziwej liczby takich przestępstw.

Tabela 1: Ilość założonych Niebieskich Kart A przez poszczególne instytucje:

	I - VI 2012r.	I – VI 2013r.
Policja	66	81
Pomoc społeczna	10	22
Oświata	5	3
Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	-	-
Służba zdrowia	-	-
Razem	81	106

Z tabeli nr 1 wynika, iż ilość założonych Niebieskich Kart A w pierwszym półroczu 2013r. wzrosła w porównaniu z tym samym okresem roku 2012 (o 25 kart). Do Przewodniczącej Zespołu Interdyscyplinarnego najwięcej kart wpływa z Policji, bo

aż 81% wszystkich kart w okresie I-VI 2012r. i 76% w okresie I-VI 2013r.

Natomiast w omawianym okresie żadne Niebieskie Karty nie wpłynęły ze służby zdrowia ani z Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Ilość założonych Niebieskich Kart przez poszczególne instytucje ilustruje wykres nr 1.

Wykres 1: Ilość założonych Niebieskich Kart A przez poszczególne instytucje:

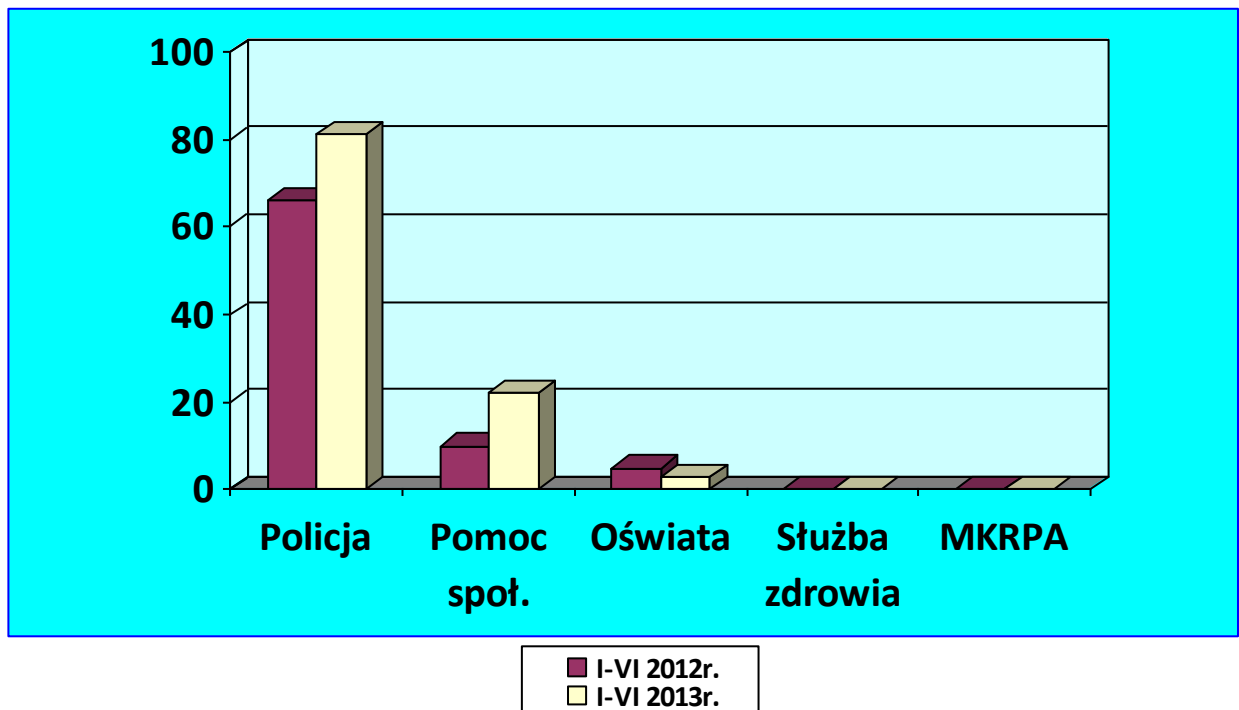

Tabela 2: Ilość grup roboczych:

	I - VI 2012r.	I - VI 2013r.
Liczba powołanych grup roboczych	81	106
Ilość spotkań grup roboczych	253	428

Powyższe dane wskazują na wzrost częstotliwości spotkań grup roboczych. W I półroczu 2012r grupy spotykały się średnio 3 razy w sprawie jednej rodziny, natomiast w analogicznym okresie 2013r. – 4 razy. Większa ilość spotkań może świadczyć o potrzebie częstszego kontaktu z rodziną, jak również z innymi specjalistami wchodzącymi w skład grupy roboczej.

Tabela 3: Liczba osób wobec których istnieje podejrzenie stosowania przemocy wg. procedury "Niebieskie Karty" na terenie miasta Piotrków Trybunalski

	I - VI 2012r.	I – VI 2013r.
Liczba osób wobec których istnieje podejrzenie stosowania przemocy ogółem ¹	67	80
w tym: kobiety	56	71
w tym: mężczyźni	7	4
dzieci	4	5

W tabeli nr 3 ujęto liczbę osób wobec których istnieje podejrzenie stosowania przemocy wg wszczętych procedur Niebieskie Karty. Z powyższych danych wynika, iż wzrasta liczba ofiar przemocy domowej. Na przestrzeni analizowanych okresów w Piotrkowie Trybunalskim wzrosła o 15 liczba kobiet, wobec których istnieje podejrzenie stosowania przemocy. Natomiast liczba dzieci - ofiar przemocy utrzymuje się na podobnym poziomie, tj. 5% ogółu ofiar w I półroczu 2012r. i 6% w I półroczu 2013r. Nadal największą grupę ofiar przemocy stanowią kobiety (84% - 2012r.; 89% - 2013r.).

¹ Nie dotyczy osób w rodzinie

Tabela 4: Liczba sprawców przemocy domowej w mieście Piotrków Trybunalski

	I - VI 2012r.	I – VI 2013r.
Liczba sprawców przemocy domowej ogółem	67	80
w tym: kobiety	8	8
w tym: mężczyźni	59	72

Na podstawie tabeli nr 4 można zauważyć wzrost liczby sprawców przemocy domowej. Wśród nich nadal największą grupę stanowią mężczyźni, bo aż 88% w okresie I – VI 2012r. i 90% w okresie I – VI 2013r. wśród ogółu osób stosujących przemoc domową.

Zasady działania Programu

W zakresie udzielania pomocy osobom doznającym przemocy, stosującym przemoc oraz podnoszenia świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy w rodzinie Program oparty jest na zasadach:

1. wzajemnej współpracy i współdziałania organów władzy publicznej, organizacji pozarządowych i kościołów oraz związków wyznaniowych (zgodnie z ustawą z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej), a także innych organizacji, środowisk i osób fizycznych uprawnionych lub zobowiązanych do inicjowania i realizacji zadań związanych pośrednio lub bezpośrednio z przeciwdziałaniem występowania przemocy i jej negatywnym następstwom;
2. jawności działań organów władzy publicznej oraz podmiotów realizujących zadania publiczne w zakresie przeciwdziałania przemocy z poszanowaniem godności osoby;
3. szczególnej ochrony dzieci, z zachowaniem ich prawa do wychowania się w rodzinie, poprzez udzielenie rodzinie szczególnego wsparcia w dążeniu do poprawy jej funkcjonowania.

Założenia programu

Podstawowym założeniem programu „Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie” jest tworzenie zintegrowanego systemu pomocy ofiarom oraz ich rodzinom, dążenie do scalenia rozproszonych dotąd działań instytucji tak, aby powstały koalicje na rzecz przeciwdziałania przemocy, skupiające specjalistów z różnych dziedzin, kompetencyjnie i emocjonalnie gotowych do udzielenia pomocy osobom dotkniętym przemocą. Żaden pojedynczy specjalista, ani instytucja nie jest w stanie zareagować w sposób kompleksowy na każde zawiadomienie o znęcaniu się nad członkiem rodziny. Obecnie przyjmuje się, że najlepszą odpowiedzią na wyzwanie jakim jest interwencja w przemocy domowej oraz pomoc ofiarom przemocy jest działanie lokalnych zespołów interdyscyplinarnych.

Przemoc w rodzinie jest szczególnie drastycznym problemem w naszym kraju. Sprzyja jej bierność obywateli i bezsilność służb publicznych. „Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla Miasta Piotrków Trybunalski” opiera się m.in. na **Polskiej Deklaracji w Sprawie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, która głosi:**

1. Każdy człowiek ma prawo do życia w środowisku rodzinnym wolnym od przemocy, która jest naruszeniem praw i dóbr osobistych;
2. Człowiek doświadczający przemocy nie może być za nią obwiniany;
3. Dzieci i młodzież mają prawo do wzrastania w bezpiecznym środowisku wolnym od przemocy, a obowiązkiem dorosłych jest im to zapewnić;
4. Każdy człowiek doświadczający przemocy ma prawo do pomocy prawnej, socjalnej, psychologicznej i medycznej, bez naruszania jego godności osobistej;
5. Każdy człowiek ma prawo do wiedzy potrzebnej do radzenia sobie z przemocą;
6. Każdy człowiek ma prawo do przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
7. Każdy człowiek ma obowiązek udzielania pomocy ofiarom przemocy w rodzinie;

Powyższa Deklaracja została przyjęta w grudniu 1995 roku na II Ogólnopolskiej Konferencji na temat Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Podstawa prawna

1. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180 poz. 1493 ze zm.).
2. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz.U. Nr 209 poz. 1245).
3. Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2013r. poz. 182 ze zm.).
4. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2012 r. Nr 1356 ze zm.),
5. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2012r. poz. 124 ze zm.),
6. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Analiza SWOT

Nazwa **SWOT** jest akronimem słów **S**trengths (mocne strony), **W**eaknesses (słabe strony), **O**pportunities (szanse w otoczeniu), **T**hreats (zagrożenia w otoczeniu).

Analiza SWOT jest efektywną metodą identyfikacji słabych i silnych stron oraz badania szans i zagrożeń, jakie stoją przed instytucją. Jest ona oparta na schemacie klasyfikacji dzielącym wszystkie czynniki mające wpływ na bieżącą i przyszłą pozycję organizacji, na:

- zewnętrzne w stosunku do instytucji i mające charakter uwarunkowań wewnętrznych,
- wywierające negatywny wpływ na instytucję i mające wpływ pozytywny.

Ze skrzyżowania tych dwóch podziałów powstają cztery kategorie czynników:

Wewnętrzne pozytywne – mocne strony, czyli atuty instytucji. Mocne strony, to walory instytucji, które w pozytywny sposób ją wyróżniają.

Wewnętrzne negatywne – słabe strony. Słabe strony, to konsekwencja ograniczeń zasobów i niedostatecznych kwalifikacji.

Zewnętrzne pozytywne – szanse. Szanse to zjawiska i tendencje w otoczeniu, które odpowiednio wykorzystane stają się impulsem rozwoju oraz osłabiają zagrożenia.

Zewnętrzne negatywne – zagrożenia. Zagrożenia to wszystkie czynniki, które są postrzegane jako bariery dla rozwoju, utrudnienia, dodatkowe koszty działania. Istnienie zagrożeń ma destrukcyjny wpływ na rozwój instytucji lub powodzenie inwestycji. Jednocześnie nie pozwala na pełne wykorzystanie szans i mocnych stron.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY	SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> ○ gotowość do współpracy instytucji; ○ znajomość zagrożeń wynikających z patologii; ○ istniejące zaplecze instytucjonalne; ○ istnienie sprawdzonych procedur - działalność grup roboczych; ○ odpowiedzialność osobista i zaangażowanie pracowników instytucji; ○ stale doskonaląca swoje umiejętności kadra instytucji działających na rzecz rodziny; ○ stosowanie procedury „Niebieskiej Karty”; 	<ul style="list-style-type: none"> ○ niepełna diagnoza potrzeb w zakresie problemu przemocy domowej; ○ brak wystarczających środków finansowych na zatrudnienie w pełnym wymiarze specjalistów pracujących z osobami uwikłanymi w przemoc; ○ brak możliwości „nakazania sprawcy udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc w rodzinie; ○ duża rotacja kadr w służbach interwencyjnych; ○ wypalenie zawodowe części kadry instytucji przeciwdziałających przemocy domowej, wywołane m.in. nadmiarem obowiązków zawodowych, przeżywaniem silnych emocji w kontakcie z problemem przemocy; 	<ul style="list-style-type: none"> ○ włączanie się w kampanie przeciw przemocy domowej przedstawicieli władz samorządowych, organizacji pozarządowych, Kościoła, itp.; ○ wzrost świadomości zarówno wśród kadr instytucji, jak i społeczności lokalnej w kwestii działań nakierowanych na przeciwdziałanie przemocy, w tym przemocy domowej; ○ akceptacja społeczna dla działań podejmowanych na rzecz zapobiegania przemocy w rodzinie; ○ możliwość pozyskiwania środków finansowych ze źródeł zewnętrznych (UE, MPiPS, itp.); 	<ul style="list-style-type: none"> ○ poczucie bezradności i bierność rodzin w rozwiązywaniu problemów; ○ negatywne wzorce zachowań społecznych; ○ istniejące w społeczeństwie przekonania i stereotypy dot. przemocy; ○ poczucie bezkarności u osób stosujących przemoc; ○ brak zaplecza zabezpieczającego egzekucję egzmisji sprawców przemocy w rodzinie;

Cele i zadania programu

CELEM PROGRAMU JEST TWORZENIE WARUNKÓW DO BARDZIEJ SKUTECZNEGO PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE

I. EDUKACJA I PROFILAKTYKA

	<u>Cel główny</u>	<u>Zadania:</u>	<u>Wskaźniki:</u>	<u>Realizator</u>
<u>1</u>	Podniesienie świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie i możliwości uzyskania pomocy.	Organizacja kampanii edukacyjnych dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie; Rozpropagowanie ulotek, informatorów, broszur dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie; Popularyzowanie w środowisku i w mediach tematyki związanej z zapobieganiem i skutkami przemocy domowej;	- ilość zorganizowanych kampanii; - ilość ulotek, informatorów, itp.; - ilość audycji radiowych, programów telewizyjnych, artykułów w prasie lokalnej;	MKRPA; Pełnomocnik Prezydenta Miasta ds. Profilaktyki i Rozw. Problemów Alkohol., Zdrowia i Pomocy Społ.; KMP; MOPR i placówki pomocy społ.; Areszt Śledczy; Organizacje pozarządowe i kościelne;
<u>2.</u>	Poszerzenie wiedzy dotyczącej zjawiska przemocy i sposobów radzenia sobie z tym problemem wśród dzieci, młodzieży i osób dorosłych.	Prowadzenie badań ankietowych wśród młodzieży i dzieci na temat zjawiska przemocy w rodzinie i agresji rówieśniczej oraz monitorowanie w/w zjawiska;	- ilość przeprowadzonych ankiet; - liczba dzieci i młodzieży objętej badaniami;	Pełnomocnik Prezydenta Miasta ds. Profilaktyki i Rozw. Problemów Alkohol., Zdrowia i Pomocy Społ.; Referat Edukacji UM; MKRPA;

		<p>Organizacja spotkań i pogadank dla dzieci i młodzieży,</p> <p>Realizacja programów ukierunkowanych na rozwój umiejętności wychowawczych rodziców;</p> <p>Prowadzenie warsztatów dla kobiet i mężczyzn na temat asertywności, poczucia własnej wartości, rozwiązywania konfliktów bez przemocy;</p>	<ul style="list-style-type: none">- ilość przeprowadzonych spotkań, pogadank- liczba dzieci i młodzieży biorącej udział w spotkaniach i pogadankach;- ilość opracowanych i wdrożonych programów;- liczba uczestników programów;- ilość zorganizowanych spotkań;- liczba osób biorących udział w warsztatach;	<p>KMP MOPR i placówki pomocy społ.; Organizacje pozarządowe i kościelne;</p>
3.	<p>Zwiększenie kompetencji zawodowych pracowników służb i instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.</p>	<p>Systematyczne szkolenia wszystkich przedstawicieli służb podejmujących działania na rzecz rodzin uwikłanych w przemoc, udział w debatach, konferencjach tematycznych;</p> <p>Organizowanie spotkań mających na celu wymianę doświadczeń między pracownikami różnych instytucji wchodzących w skład lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy;</p>	<ul style="list-style-type: none">- ilość szkoleń dla pracowników zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy;- liczba uczestników spotkań, szkoleń, konferencji, debat itd.;- ilość zorganizowanych spotkań;- liczba uczestników spotkań;	<p>Pełnomocnik Prezydenta Miasta ds. Profilaktyki i Rozw. Problemów Alkohol., Zdrowia i Pomocy Społ.; MKRPA; MOPR i placówki pomocy społ.; Areszt Śledczy; KMP; Straż Miejska; Służba zdrowia; Sąd, Prokuratura;</p>

		Podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników poprzez zdobywanie specjalizacji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, m.in. w Studium Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie;	- liczba osób, które podniosły swoje kwalifikacje zawodowe;	
4.	Budowanie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy.	<p>Prowadzenie diagnozy potrzeb oraz oceny istniejących zasobów systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie miasta;</p> <p>Organizacja wypoczynku letniego z realizacją programów profilaktycznych;</p>	<p>- częstotliwość uaktualniania oceny istniejących zasobów;</p> <p>- liczba uczestników wypoczynku letniego;</p>	Pełnomocnik Prezydenta Miasta ds. Profilaktyki i Rozw. Problemów Alkohol., Zdrowia i Pomocy Społ.; MKRPA; KMP; MOPR i placówki pomocy społ.; Sąd; Prokuratura; Służba zdrowia; Referat Edukacji UM; Organizacje pozarządowe i kościelne;

II. INTERWENCJA

	<u>Cel główny</u>	<u>Zadania:</u>	<u>Wskaźniki:</u>	<u>Realizator</u>
5.	Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych.	Działania Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup roboczych w odniesieniu do potrzeb rodziny z problemem przemocy;	- ilość wszczętych procedur; - ilość grup roboczych; - ilość spotkań grup roboczych; - ilość zakończonych procedur;	Pełnomocnik Prezydenta Miasta ds. Profilaktyki i Rozw. Problemów Alkohol., Zdrowia i Pomocy Społ.; MKRPA; KMP; MOPR i placówki pomocy społ.; Sąd; Prokuratura; Służba zdrowia; Referat Edukacji UM; Organizacje pozarządowe i kościelne;
6.	Zapewnienie możliwości profesjonalnego wsparcia dla ofiar i sprawców przemocy.	Umożliwianie osobom doświadczającym przemocy (dorosłym, młodzieży i dzieciom) korzystania z profesjonalnej pomocy medycznej, psychologicznej, duchowej, socjalnej i prawnej mającej na celu pomoc doraźną oraz pomoc w uwolnieniu się z sytuacji przemocy;	- ilość porad udzielonych ofiarom przemocy; - ilość zaświadczeń lekarskich wydanych osobom pokrzywdzonym;	Pełnomocnik Prezydenta Miasta ds. Profilaktyki i Rozw. Problemów Alkohol., Zdrowia i Pomocy Społ.; MKRPA; KMP; MOPR i placówki pomocy społ.;

	<p>Praca socjalna z osobami doznającymi przemocy;</p> <p>Organizowanie grup wsparcia dla ofiar przemocy;</p> <p>Udzielanie pomocy finansowej ofiarom przemocy;</p> <p>Interwencyjne zabezpieczenie dzieci;</p> <p>Kierowanie osób do udziału w programie korekcyjno – edukacyjnym dla sprawców przemocy domowej;</p> <p>Realizacja programu edukacyjno – korekcyjnego dla sprawców przemocy domowej;</p> <p>Utworzenie Punktu Konsultacyjnego dla Ofiar Przemocy;</p>	<p>- liczba osób objętych pracą socjalną;</p> <p>- ilość grup zorganizowanych wsparcia;</p> <p>- liczba uczestników grup wsparcia;</p> <p>- liczba osób objętych pomocą finansową;</p> <p>- liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo – wychowawczych w wyniku interwencji;</p> <p>- liczba osób skierowanych do udziału w programie;</p> <p>- ilość zorganizowanych programów;</p> <p>- liczba uczestników programu;</p> <p>- liczba osób korzystających z porad Punktu;</p>	<p>Sąd;</p> <p>Prokuratura;</p> <p>Służba zdrowia;</p> <p>Referat Edukacji UM;</p> <p>Areszt Śledczy;</p> <p>Organizacje pozarządowe i kościelne;</p>
--	---	---	---

Realizatorzy programu

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014 – 2020 dla Miasta Piotrków Trybunalski będzie realizowany m.in. przez instytucje i organizacje zobligowane do działań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, tj:

- Referat Edukacji Urzędu Miasta;
- Pełnomocnika Prezydenta Miasta ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zdrowia i Pomocy Społecznej;
- Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- Miejską Komendę Policji;
- Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie i placówki pomocy społecznej;
- Prokuraturę;
- Straż Miejską;
- Areszt Śledczy;
- Placówki służby zdrowia;
- Organizacje pozarządowe i kościelne.

Monitoring i ewaluacja

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie opracowany na lata 2014-2020 dla Miasta Piotrkowa Trybunalskiego zakłada ciągłość w realizacji wytyczonych kierunków działań, a także otwartość na propozycje nowych rozwiązań, wynikających z bieżących potrzeb.

Za realizację programu, koordynację przedsięwzięć na rzecz osób doświadczających przemocy, sygnalizowanie konieczności wprowadzania zmian do przyjętego dokumentu oraz informowanie o problemach w realizacji zadań odpowiadać będzie Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego.

Monitorowanie programu będzie prowadził Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego we współpracy z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Rodzinie w Piotrkowie Trybunalskim na podstawie zebranych informacji, przekazywanych przez jednostki uczestniczące w realizacji w/w programu. Program będzie monitorowany oraz ewaluowany corocznie w formie rocznego sprawozdania.

Podsumowanie

W codziennej działalności, związanej z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie niewątpliwie pomaga istniejące już w Piotrkowie Tryb. zaplecze instytucjonalne. Jest ono konsekwentnie od lat rozbudowywane. Istnieje natomiast konieczność zbudowania w naszym mieście trwałego i spójnego lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. W tym celu opracowano Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie dla Miasta Piotrkowa Trybunalskiego. Pozwoli to na zintegrowanie działań i kompetencji wielu służb, zwiększenie profesjonalizmu kadry i w rezultacie zmniejszenie skali zjawiska przemocy w naszym mieście.

Z przeprowadzonej diagnozy sytuacji wynika, iż istniejący system wsparcia wymaga modyfikacji i dostosowywania do zmian np. ustawodawczych. Potwierdza się fakt, że osoby pokrzywdzone potrzebują indywidualnego, długotrwałego kontaktu. Istotne dla nich jest uzyskanie wsparcia - w tym środowiskowego - w całym procesie wychodzenia z trudnej sytuacji życiowej. Równie ważne jest podejmowanie pracy ze sprawcami przemocy w rodzinie. Z wiedzy pochodzącej od osób doznających przemocy, wynika, że sprawcy, wchodząc w kolejne związki nadal stosują przemoc wobec partnerek. Dlatego edukacja i terapia osób stosujących przemoc, której celem jest doprowadzenie do zatrzymania przemocy i zmiany zachowań jest społecznie pożądana.

Niezwykle istotne jest także objęcie profesjonalną pomocą świadków przemocy w rodzinie, którymi głównie są dzieci. Istnieje bowiem duże prawdopodobieństwo powielania przez nie negatywnych wzorców zachowań przemocowych.

Praca z osobami doznającymi przemocy, nawet dla profesjonalnej kadry jest bardzo trudna i wyczerpująca psychicznie. Wymaga uwzględnienia stopnia „zniewolenia” ofiary oraz dostosowania tempa pracy do jej gotowości do zmiany. Osoby pracujące z tak trudnymi problemami powinny także być objęte systematycznym szkoleniem i pomocą psychologiczną. Ważnym elementem w procesie pomagania osobom pokrzywdzonym w wyniku przemocy domowej, jest także współpraca z innymi służbami i instytucjami - sojusznikami osób pokrzywdzonych, m.in. poprzez Zespół Interdyscyplinarny i grupy robocze.

Przy opracowaniu programu, dokonano wszechstronnej oceny zewnętrznych i wewnętrznych czynników określających kondycję bieżącą i potencjał rozwojowy w kontekście przewidywanych szans i zagrożeń występujących w otoczeniu, stosując analizę SWOT.

Źródłem finansowania zadań Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie dla Miasta Piotrkowa Trybunalskiego będą środki finansowe z budżetu Miasta oraz środki pozyskiwane z innych źródeł, jak również środki własne podmiotów uczestniczących w realizacji zadań programu.

Sprawne funkcjonowanie systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie zakłada koordynację i spójność działań, w tym dobry przepływ informacji między partnerami – jednostkami pomocy społecznej, ochrony zdrowia, wymiaru sprawiedliwości, Policją, instytucjami oświaty, organizacjami pozarządowymi i innymi zajmującymi się przemocą w rodzinie.

Pełna realizacja wyznaczonych celów jest uzależniona od stopnia zaangażowania tych podmiotów w stworzenie systemu umożliwiającego rodzinie uzyskanie specjalistycznego wsparcia i niezbędnej pomocy, by sama stała się niezależna, wydolna i zaradna.

Program został opracowany
w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie przez
starszego specjalistę pracy socjalnej
Panią Marzenę Rumińską – Filipek
pod nadzorem
Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie
w Piotrkowie Trybunalskim
Pani Zofii Antoszczyk

Dodatkowo do Programu wniesiono propozycje zgłoszone przez instytucje i organizacje wchodzące w skład Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Piotrkowie Trybunalskim.